

Motorisace a mechanisace armády.

(Dokončení.)

Jaké výhody nám dává mechanisace.

Jako motorisace, tak i mechanisace zlepšuje výkonnost a nezranitelnost dopravních prostředků mimo bojiště, ale zvláště zvětšuje výkonnost a nezranitelnost bojových a dopravních prostředků na bojišti nebo v jeho blízkosti a dává útočným prostředkům opět ztracenou převahu nad obrannými prostředky.

Srovnáme-li pochodovou výkonnost větších jednotek pěchoty, jezdeckva a dělostřelectva s mechanisovanými zbraněmi, vidíme, že pěší jednotky mohou urazit denně jen 25 km, s rychlostí 4 km za hodinu, jezdeckvo a jízdní dělostřelectvo průměrně 50 km denně s rychlostí 6—7 km za hodinu, kdežto tankové jednotky mohou za den urazit 120 km s průměrnou rychlostí 20—30 km za hodinu a obrněné automobily až 250 km denně s rychlostí 40—60 km za hodinu. Je tedy pohyb mechanisovaných jednotek po silnici pětikrát až desetkrát výkonnější než jízdních.

Také jejich pohyblivost v terénu je větší, neboť zatím co pěšák může urazit 2 km za hodinu, jezdec 5 km za hodinu, může tank nebo obrněné auto urazit 12—15 km za hodinu i více. Je pravda, že terénní pásová vozidla nemohou překonat všechny překážky terénu, jako jsou hluboké a široké zářezy se strmými stěnami nebo hluboké a široké toky s bahnitými břehy nebo vzrostlé lesy a silně obydlené prostory, ale ty nemohou většinou překonat ani ostatní jednotky bez zasazení zvláštních

prostředků. V každém případě mohou jet po špatných cestách a přes obyčejné polní překážky a svahy, takže jejich přesuny jsou velmi pružné a jejich pohotovost k boji větší než u ostatních zbraní, neboť jsou schopny rychle se rozvinout a téměř okamžitě zahájit boj.

Tato pohyblivost na silnicích a v terénu činí je spolu s ochranným pancířem méně zranitelnými než ostatní jednotky pěchoty a jezdeckta jak proti palbě dělostřelectva, tak proti zásahům bombardovacího letectva.

Jestliže mechanisace nezvětšuje takovou měrou výkonnost dopravy na silnicích jako motorisace, doplňuje ji výkonností dopravy v terénu, zvláště po stránce pružnosti a bezpečnosti.

Abychom mohli srovnávat bojovou výkonnost mechanisovaných sil na bojišti s ostatními zbraněmi, musíme si uvědomit, že se bojová výkonnost prostředků mění jednak podle velikosti, účinnosti a nepřetržitosti palby, t. j. stupně ničivosti, na němž závisí velikost a rychlost pohybu v boji, pak podle jejich stupně pohyblivosti a hotovosti k boji v terénu, které zvětšují účinek palby překvapením a konečně podle stupně zranitelnosti, jež je zárukou trvalosti a úspěšnosti úsilí.

Výkonnost palebných zbraní pěší jednotky na místě je pro rozmnožení a zdokonalení kulometů neobyčejně velká, ale jakmile začne postupovat v postřelovaném prostoru, t. j. útočit, výkonnost zbraní neustále klesá jednak proto, že polovina zbraní za pohybu nestřílí a ztrátami stále se zmenšuje, jednak proto, že se palebné zbraně těžko a pomalu přemísťují, a konečně že jejich palba pro velkou vzdálenost, nepřesnost v míření a skrytost cílů není dost účinná, takže se pohyb pěší jednotky pro velké ztráty zastaví. Pěchota sama o sobě nemůže ani proti mnohem slabšímu nepříteli v obraně udržet potřebnou převahu palby za útoku.

Proto musí býti podporována a chráněna početným dělostřelectvem. Ale jeho palba není vždy dost ničivá, rozbíjí pěchotě terén, je příliš ztrnulá a nedá se vždy dobře uvést v soulad s postupem pěchoty.

Jakmile dosáhne mezi donosnosti, musí se děla přemísťovat a pěchota se musí zastavit, což trvá značnou dobu. To vše způsobuje pěchotě ztráty, činí její postup ztrnulým a přerušovaným a někdy pěchotu zbytečně zdržuje.

Výkonnost palby tanků, vyzbrojených kulomety a děly, se za pohybu nezmenšuje, neboť palba je spojena s pohybem (jen krátké zastávky) a účinnost palby se pro rychlé zmenšování vzdálenosti neustále zlepšuje. Spolupráce s pěchotou je snadnější, jistější a rychlejší, protože jsou tanky mezi pěchotou a nikdy její postup nezdržují, protože lépe znají situaci a mohou se hned s pěchotou dorozumět. Proto tankové jednotky mohou v útoku výhodně nahradit palbu pěchoty i dělostřelectva přímé podpory.

Brigáda tanků má větší palebnou sílu proti odkrytému nepříteli než pěší divise o třech plucích, ač má tato divise o 80% více mužstva.

Rychlost postupu pěchoty za útoku je příliš pomalá, asi 100 m za 3 minuty, a často přerušovaná delšími zastávkami vynucovanými buď účinností nepřátelské palby nebo přemísťováním palebných základen kulometů a děl. Kromě toho se zmenšuje vyčerpáním a ztrátami. Také rychlost přemístění dělostřelectva je malá, asi 4 km za hodinu, a ohrožována palbou. Naopak pohyblivost tanků je i v palbě pěchoty a dělostřelectva velká, asi 12—15 km za hodinu (t. j. pohyb s palbou), pro vel-

kou rychlost stroje a značnou ochranu pancíře proti kulometné palbě a střepinám granátů. To umožňuje tankům proniknout do značné hloubky v krátké době a překvapit nepřítele.

Konečně pěšák je v otevřeném terénu za pohybu velmi zranitelný a pro pomalost postupu je dlouho ohrožován palbou. To dokazují velké ztráty pěchoty za světové války. Tak bitva na Sommě stála Angličany $\frac{1}{2}$ milionu vojáků a u Yprů 400 tisíc bez velkého výsledku. Také koně jezdeckta a jízdního dělostřelectva jsou pro velké cíle a nedostatečnou ochranu proti plynům příliš zranitelní. Dělostřelecká podpora vyžaduje mnoho střeliva. Tak v bitvě u Yprů bylo za den na frontě 12 km vystřeleno 5000 t střeliva a proniklo se jen na 20 km dopředu. Tankové jednotky jsou chráněny pancířem a pohyblivostí v terénu, takže jsou nezranitelné v kulometné palbě, i když se nemohou dobře v terénu skrýt, a snadno unikají palbě děl, které jsou jejich hlavním nepřítelem. To zvětšuje jejich odvahu k ráznému postupu na zjištěné odpory.

Konečně boj se nevede jen palbou na dálku, nýbrž i zblízka úderem pažby, letmou ranou, bodákem, nožem, t. zv. z tečí, která má za účel rozhodnout boj. K tomu je třeba dostatečné svěží síly, rychlosti, pohotovosti a zvláště odvahy. Protože pěchota měla za postupu velké ztráty nebo byla vyčerpána a zastavena drátěnými překážkami, ale zvláště proto, že neměla dost odvahy, zřídka kdy k boji zblízka došlo, a tím často celý útok ztroskotál. Ataka jezdeckta byla účinnou palbou kulometů vždy rozprášena. Tento nedostatek odvahy, úderné a ničivé síly byl nahrazen plně tanky, které mohou nejen palbou za pohybu nepřetržitě postřelovat zjištěné odpory, ale i svou mohutností roztrhat drátěné překážky a rozdrčením ohrožovat překvapeného nepřítele. Jejich morální a ničivý účinek je dobře znám a projeví se jistě i v budoucnu. Dá útočným jednotkám údernou sílu, již ztratily za světové války.

Závěrem lze říci, že se tankové jednotky staly pro účinnost palby, velkou pohyblivost a malou zranitelnost nejlepší a nejúspornější zbraní útočnou, která s podporou ostatních zbraní (pěchoty, dělostřelectva a letectva) bude rozhodovat o vítězství, t. j. stanou se rozhodující bitevní zbraní.

Má-li být jejich výkonnost zajištěna a zvětšena, je nutné, aby všechny jednotky, které s nimi v boji budou spolupracovat, byly právě tak pohyblivé jako tanky, t. j. vybaveny terénními vozidly pro jakýkoli terén a cesty.

Vliv a význam mechanisace.

Uvedené přednosti mechanisovaných jednotek projevují se nutně na organizaci armády, jejím manévru a bojové činnosti.

O vlivu a významu na organizaci armády jsem se již zmínil. Skoro ve všech státech se organizují více méně velké jednotky tankové a obrněných aut, které se jednak spojují s motorisovanou pěchotou, dělostřelectvem a ostatními zbraněmi a tvoří t. zv. motomechanisované jednotky pro potřeby vrchního velení — Panzerdivise v Německu — nebo se zařadují do t. zv. rychlých divísí jezdeckých, aby zesílily jejich útočnou sílu a konečně někde tvoří více méně velké jednotky, tankové prapory až brigády určené pro spolupráci s pěšími divisemi.

Jde tu spíše o reorganizaci starých zbraní, aby byla zvýšena jejich palebná a úderná síla a zejména pohyblivost v terénu.

Vliv a význam těchto výhod se projevil na manévru za prvé v tom, že zvětšil jejich průbojnou sílu a tím opět oživil manévru na taktickém poli a osvobodil vojska ze zajetí v zákopech. Za druhé v tom, že dal manévru neobyčejnou účinnost, neboť mohutné a rychlé jednotky mechanické mohou přenést své ničivé stroje přes všechny překážky na daleké cíle a tím materiálně a morálně rozvrátit i nejdůmyslnější systémy obranné. Za třetí v tom, že dal manévru neobyčejnou rychlost, nepřetržitost a prudkost a tím překvapení, které tolik scházelo a hledalo se za světové války a které je hlavní podmínkou úspěchu každého manévru do boku nebo do týlu.

Konečně v tom, že dal útočnému manévru velkou rozhodnost, neboť pohotovost, mohutnost a rychlost mechanisovaných jednotek umožňuje velení ihned po průrazu postavení zahájit pronásledování a rychle zničit zbývající odpory do velké hloubky.

To vše bude mít značný vliv na obranný manévru. Bude nutné volit obranná postavení za přirozenými překážkami, členit palebné zbraně, zvláště protitankové, do značné hloubky, skrýt je v pasivních prostorech (lesích, vesnicích), kam tanky nemohou, a chránit je co možná betonovými kryty s umělými překážkami a zejména uchovat si pohyblivé a úderné jednotky v záloze k prudkému protiútoku, neboť ústupový boj jednotek v postavení bude sotva možný.

Konečně možnost velkého překvapení způsobí, aby každý manévru útočný neb obranný byl zajištěn v značném prostoru s pomocí pohyblivých oddílů učených do značné hloubky, které by byly s to s úspěchem čelit průbojnosti mechanisovaných jednotek. Velká pohyblivost a jistá závislost zmechanisovaných jednotek na terénu si vynutí pečlivou organizaci zpravodajství o činnosti nepřítele, vhodnosti terénu a stavu terénních překážek. Rychlé a bezpečné dodávání zpráv a rozkazů bude moci nejlépe zajistit kurýrní letectvo a motocyklisté.

Způsob provádění rozhodného boje útočného a obranného se nutně změní u všech zbraní a služeb. Všechny průzkumné a obchvatné akce budou provedeny s velkou náhlostí, prudkostí a ničivostí; budou trvat kratší dobu, než tomu bylo dříve, a mít rozhodnější výsledky.

Soustředění tankových jednotek je právě tak rychlé jako jednotek motorisovaných, ale jejich hotovost k boji je větší, takže útok může být spuštěn v nejkratší době, téměř přímo z postupu s velkým překvapením o místě a době útoku.

Pro průbojnost tanků není třeba soustřeďovat velké masy dělostřelectva a střeliva, takže útoky mohou být zahájeny bez dělostřelecké přípravy.

Útok bude proveden na široké frontě a rázem na celou hloubku postavení ve dvou až třech vlnách tanků, z nichž se první vrhne na dělostřelectvo, druhá na palebnou základnu pěchoty a třetí, doprovázená pěchotou na tankových obrněných nosičích, bude postupně, rychle a bez zastávky ničit odpory až do úplného vyčištění terénu. Tato masa tanků, bojujících v prostoru 4—5 km do hloubky, bude chráněna dělostřelectvem a zvláště bitevním letectvem a využívána pěchotou, obsazující dobytý terén.

Obránce bude se zoufale bránit průrazu neb obchvatu postavení jednak palbou protitankových zbraní a děl v postavení, pak rychlým soustředěním těchto zbraní a tankových jednotek na ohrožených místech, v nichž

dojde k individuálnímu souboji moderních rytířů na zemi i ve vzduchu a z nichž pro poražené nebude návratu.

Tento rychlý a ničivý spád boje s velkými úspěchy bylo možné pozorovat již za světové války.

Tak v bitvě u Yprů od 31. VII. do 14. XI. 1917, tedy za 3½ měsíce, bylo dobyt celkem 12.000 yardů terénu, t. j. armáda postoupila průměrně o 110 yardů denně. V době od 8. VIII. do 11. XI. 1918, tedy za 3 měsíce, proniklo se celkem na vzdálenost 60 mil, t. j. průměrně 1100 yardů denně. V první bitvě se útočilo téměř bez tanků, v druhé bitvě se útočilo vždy s větším počtem tanků. Bitevní hodina zkrácena na 6 min., neboli za hodinu bylo vykonáno 10krát více práce.

Také zahajovací boje průzkumných a zajišťovacích oddílů před bitvou a využívací boje po zdražené bitvě budou mít velký spád a prudkost.

Mechanické jednotky využijí své pohyblivosti v terénu 10–15 km k dalekému proniknutí a zničí rychle všechny nesouvislé odpory ve volném terénu nebo obklíčí odpory skryté v lesích a vesnicích a zabrání jim jakýkoliv ústup za ně. Tím značná obranná síla zajišťovacích oddílů na širokých frontách, založená jen na palbě kulometů, je bez protitankových zbraní zmenšena a získání času ústupovým bojem za dne znemožněno. Zasazení záloh k zastavení postupu je značně ohroženo za postupu útokem tanků do boku a týlu nebo při vykládání v nezajištěných prostorech.

Lze říci, že obranný boj normálních řadových jednotek s motomechanisovanými jednotkami má malou naději na úspěch, není-li podporován terénem, tanky a dělostřelectvem, neboť se podobá boji dřevěných lodí proti obrněným křižníkům na moři.

Výhody a význam motorisace dopravních prostředků zásobovacích.

Za světové války se začaly nejprve motorisovat dopravní prostředky v týlu a pak teprve pronikala motorisace na bojiště.

Moderní válka se vede velkými počty a četným materiálem, zvláště vyžaduje velkého množství střeliva. Vše to nutno dovézt v krátké době, aby bylo dosaženo utajení. To lze dosíci jedině prostředky velké výkonnosti, t. j. motorisací dopravních prostředků.

Velká donosnost zbraní pozemních a masivní akce letectva činí zásobování na bojišti, zvláště střelivem, velmi nesnadné. Je potřebí nejen rychlých, ale i nezranitelných prostředků, jež lze získat mechanisací, t. j. obrněnými nosiči zbraní a střeliva.

Motorisace a mechanisace trénů a zásobovacích kolon má zároveň velké výhody a význam pro vedení operací, neboť jejich velká výkonnost osvobodí do jisté míry velitele armády od závislosti zásobovacích základů nebo železničních nádraží, t. j. dovolí mu vzdálit se od nich na větší vzdálenosti, než tomu bylo dříve, a tím proniknout rázem do větší hloubky (až 120 km). Rychlý přesun zásobovací základny zkrátí přestávky mezi postupnými bitvami. Také na bojišti budou útočné jednotky volnější, takže budou moci dále a rychleji postoupit, když budou mít terénní vozidla nebo obrněné nosiče střeliva.

Ale motorisace nejenže umožnila rychlý přesun týlu dopředu, ale i do stran, takže velitel snadno může změnit směr anebo místo hlavního náporu a tím dosíci překvapení.

Velká výkonnost dopravních prostředků umožňuje bojovým trénům a zásobovacím kolonám dlít ve větší vzdálenosti od fronty mimo dosah palby dělostřelectva a členit se do značné hloubky, čímž se dosáhne větší pružnosti v zásobování a zmenší se zranitelnost prostředků skrytých v terénu.

Tyto velké změny ve výbavě týlu vyžadují především pečlivého řízení provozu a dozoru na něj, zvláště pak dobrých silnic a pečlivého udržování jich, neboť jinak by byla motorisace trénů spíše obtíží než výhodou. Také zásobování pohonnými hmotami vyžaduje zvláštní pozornosti a může se stát hlavní překážkou motorisace týlu, právě tak jako vhodnost terénního vozidla má podstatný vliv na motorisaci bojových trénů nebo na jich částečnou mechanisaci.

Závěr.

Uvažíme-li všechny uvedené výhody a jejich význam pro armádu, docházíme k názoru, že motorisace a mechanisace armády je nevyhnutelná pro toho:

a) kdo chce s úspěchem ubránit svůj stát, neboť potřebuje k tomu v dnešní době na evropském válčišti novodobou armádu velké výkonnosti a pohyblivosti, využívající všech zdrojů země, pokroku techniky, kulturní schopnosti a mravní síly národa;

b) pro toho, kdo chce s úspěchem čelit náhlým a prudkým vpádům na počátku války a zabránit, aby se nestaly smrtelnými, t. j. vydržet až do shromáždění hlavních sil a do zásahu spojenců;

c) pro toho, kdo musí nedostatek sil a nevýhody svého zeměpisného položení nahradit velkou manévrovací schopností na silnicích a pohyblivostí v terénu a velkou bojovou silou nejen obrannou, ale i útočnou s malým, pohyblivým a málo zranitelným týlem.

Každý stát musí nejen využít všech zkušeností z války, ale jít i s duchem doby a využít všech moderních zkušeností. Již za světové války dala motorisace armádě velkou rychlost, a proto se neustále rozšiřovala. Na počátku války bylo ve Francii asi 6000 aut, koncem války 180.000 aut, jež v srpnu 1918 odvezla více než milion mužů do boje, půl milionu raněných z boje a milion tun materiálu. Mechanisace dala armádě za války útočnou sílu, vysvobodila ji ze zákopů a vyhrála Dohodě celou válku.

Jako se v XV. a XVI. století projevil vynález prachu v boji a v XIX. století vynález parního stroje v životě a boji, tak dnes výbušný motor zrevolucionoval všecken život a boj dnešní doby. Je nutné jít s pokrokem techniky a neodsuzovat její vymoženosti pro dočasné nedostatky a neúspěchy zaviněné nedokonalostí konstrukce, nevycvičenou obsluhou a špatným užitím, neboť vše to se dá brzy odstranit. Každá kritika je prospěšná a zdravá, když usiluje o zlepšení, ale špatná, když usiluje o zabití nové věci.

Ignorance a konservatismus nesmějí šířit špatné názory a podlamovat evoluci. Každý musí být prozíravým propagátorem a učitelem budoucnosti, a ne otrokem minulosti, přezývujícím staré fráze zašlých dob, a to proto, že technika neřekla ještě poslední slovo. Musí hledat nové cesty, nahrazovat svaly železem a srdce motorem, ale zároveň se starat o vysokou úroveň kulturní a mravní, neboť každý stroj bude mít jen takovou výkonnost, jakými lidmi bude ovládán.